

Eesti keele C1-taseme eksam

01.03.2007 jõustus keeleseaduse muutmise seadus, mille kohaselt võetakse alates 1. juulist 2008 isikute kohustusliku keeleoskustaseme määramisel aluseks Euroopa keeleõppe raamdokumendis ([Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine. Haridus- ja Teadusministeerium, Tartu 2007](#)) kirjeldatud kuueastmeline tasemesüsteem. Eesti keele C1-taseme eksam tugineb Euroopa keeleõppe raamdokumendi keeleoskustaseme C1 kirjeldusele.

Eesti keele C1-taseme asjatundlikkust on üksikasjalikumalt kirjeldatud käsiraamatus „[Vilunud keelekasutaja. C1-taseme eesti keele oskus](#)“.

Raamdokumendi üldskaala kirjeldab C1-taset järgmiselt:

Mõistab pikki ja keerukaid tekste, tabab ka varjatud tähendust. Oskab end spontaanselt ja lodusalt mõistetavaks teha, väljendeid eriti otsimata. Oskab kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii avalikes, õpi- kui ka tööoludes. Oskab luua selget, loogilist, üksikasjalikku teksti keerukatel teemadel, kasutades sidusvahendeid ja sidusust loovaid võtteid.

Raamdokumendis kirjeldatakse C1-taseme asjatundlikkuse näitajaid osaoskuste kaupa järgmiselt.

Kuuldu mõistmine

- Mõistab keelt piisavalt, et saada aru pikemast jutust abstraktsel ja keerukal teemal, mis ei pruugi olla tuttav; võib siiski küsida mõnd üksikasja, eriti kui hääldus on võõrapärane. Suudab laias ulatuses mõista idiomaatilisi ja argiväljendeid, tabades ära registrivahetuse. On võimeline jälgima pikka juttu isegi siis, kui selle ülesehitus ei ole selge ja kõiki mõtteseoseid ei panda sõnadesse.
- Suudab millise tahes, k.a keeruka abstraktse teema juures raskusteta jälgida ülejäänute keerukat koostööd rühma mõttevahetustes ja väitlustes.
- Suudab suhteliselt hõlpsasti jälgida enamikku loengutest, mõttevahetustest ja väitlustest.
- Suudab info kätte saada isegi kehva kvaliteedi ja moonutatud heliga avalikest teadaannetest, nagu rongijaamas, staadionil jm.
- Mõistab keerukamat tehnilist või suunavat infot, näiteks tegevusjuhiseid, tuttavate toodete ja teenuste tutvustusi jms.
- Mõistab vägagi erinevat laadi salvestatud materjali ja saateid, sealhulgas keelekasutuse poolest ebatavalisi, tabades ka peenemaid nüansse, nagu varjatud hoiakud ja kõnelejate omavahelised suhted.

- On osav tegema kontekstis, grammatikas ja sõnavalikus peituvate vihjete toel järeldusi hoiakute, meeleolu ja kavatsuste kohta ning ennustama, mida on järgmisena oodata.

Loetu mõistmine

- Mõistab üksikasjalikult pikki ja keerukaid tekste, olenemata sellest, kas need kuuluvad tema asjatundmuse valdkonda või mitte, kui vaid on võimalik raskeid kohti üle lugeda.
- Mõistab üksikasjalikult suuremat osa pikki keerukaid tekste, mis tulevad ette avalikus, töö- ja hariduselus; tabab pisimaidki detaile, k.a hoiakud ning arvamuste sõnastamata nüansid.
- Mõistab üksikasjalikult pikki keerukaid kasutusjuhendeid ja tegevusjuhiseid, olenemata sellest, kas need on tema asjatundmusega seotud või mitte, kui vaid on võimalik raskeid osi üle lugeda.
- Valdab rikkalikku sõnavara ja oskab sõnavaralünkadest üle saada kaudse väljenduse abil; sõnade otsimist või mõne väljendi vältimist tuleb ette harva. Kasutab ka idioome ja argikeeleväljendeid.
- Mõistab kirju, kui on võimalik aeg-ajalt sõnaraamatut kasutada.
- Suudab kiiresti hõlmata pikki ja keerukaid tekste, keskendudes asjakohastele detailidele. Tabab kiiresti laia erialast temaringi käsitlevate uudiste, artiklite, ülevaadete sisu ja asjakohasuse ning oskab otsustada, kas tasub süveneda.

Üldine rääkimisoskus

- Oskab keerukal teemal esitada selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi ja ettekandeid. Oskab siduda allteemasid, arendada seisukohti ja lõpetada sobiva kokkuvõttega.
- Väljendub ladusalt ja loomulikult, peaaegu pingutuseta. Sõnavara on rikkalik ja lubab lünki ületada kaudsel viisil. Võib ilmned mõningast sõnade otsimist või mõne sõna vältimist; keerulisema teema korral võib muidu loomulik sujuv kõnevool takerduda.
- Võib raskusteta kaasa lüüa väitluses, isegi kui tegu on abstraktse ja keeruka võõra teemaga. Oskab esindaja rollis veenvalt kaitsta ametlikke seisukohti. Oskab ladusalt,

sundimatult ja olukohaselt vastata küsimustele, märkustele ja keerukatele vastuväidetele.

- Oskab varieerida intonatsiooni ja kasutab õigesti lauserõhku, et väljendada peenemaid tähendusvarjundeid.
- Tunneb paljusid idioome ja argikeeleväljendeid, tajub registrivahetusi; siiski võib vajada mõne sõna kohta kinnitust, eriti kui selle hääldus on talle tundmatu.
- Kasutab keelt paindlikult ja tulemuslikult enamikul suhtluseesmärkidel, valdab emotsionaalset ja vihjelist keelepruuki, oskab teha nalja.

Üldine kirjutamisoskus

- Oskab keerukal teemal kirjutada selgeid, hea ülesehitusega tekste, rõhutada seejuures olulist, toetada oma seisukohti selgituste, põhjenduste ja asjakohaste näidetega ning lõpetada sobiva kokkuvõttega.
- Oskab kirjutada selgeid, üksikasjalikke, hea ülesehitusega ja väljaarendatud kirjeldusi või loovtekste isikupärasel ja loomulikus stiilis, mis arvestab lugejat.
- Oskab kirjutada selgeid hea ülesehitusega tekste keerukatel teemadel, tõstes tähtsaima esile. Oskab laiendada ja põhjendada oma seisukohti ning esitada asjakohaseid näiteid.
- Valdab rikkalikku sõnavara ja oskab sõnavaralünkadest üle saada kaudse väljenduse abil; sõnade otsimist või mõne väljendi vältimist tuleb ette harva. Kasutab ka idioome ja argikeeleväljendeid.
- Tuleb ette väiksemaid keelevääratusi, kuid märkimisväärseid sõnakasutusvigu pole.
- Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ja neid on raske märgata.
- Teksti paigutus, liigendus ja kirjavahemärgistus on järjekindel ning toetab lugemist. Teksti õigekiri on korrektne, kuigi vahel esineb näpuvigu.

Eesti keele C1-taseme eksam põhineb käsiraamatu „Vilunud keelekasutaja C1-taseme eesti keele oskus“ C1-taseme kirjeldusel. Testiga kontrollitakse nelja osaoskust – kirjutamine, kuulamine, lugemine ja rääkimine. Eksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast. Kirjalik hõlmab kirjutamist, kuulamist ja lugemist, suuline osa rääkimist. Kokku on võimalik testi eest saada 100 kaalutud punkti. Ülesannete eest saadud punktid kaalutakse nii, et iga osa annab 25 punkti. Test loetakse sooritatuks, kui testitav saab 60 protsenti võimalikust punktisummast ning ühegi osa tulemus ei ole 0 punkti.

EKSAMIOSA		KESTUS	PUNKTID
Esimene osa	Kirjutamine	90 min	25
Teine osa	Kuulamine	45 min	25
Kolmas osa	Lugemine	60 min	25
Neljas osa	Rääkimine	20 min	25

Eesti keele C1-taseme eksam

Osa	Ülesanne	Ülesande tüüp	Testitavad oskused	Suhtlustoimingud ja strateegiad	Punktid e arv
Kirjutamine	Esimene ülesanne	Lähteandmete toetuv kokkuvõte	Selge, üksikasjaliku, hea ülesehitusega üldistava teksti kirjutamine, kommenteerimine, arutlemine, arvamuse väljendamine, võrdlemine, näitlikustamine, analüüs, hinnangu andmine, kokkuvõtte tegemine, olukorrale vastava stiili valimine, registri valimine	Üldine kirjutamisoskus, kirjalikud ülevaated ja arvamused, üldine keelepagas, sõnavara ulatus, sõnakasutus, grammatika korrektsus, õigekirjaoskus, keelekasutuse olukohasus	10
	Teine ülesanne	Lähteandmete toetuv pikem tekst	Selge, üksikasjaliku, hea ülesehitusega teksti kirjutamine, protsessi kirjeldamine, arutlemine, seletamine, veenmine, arvamuse väljendamine, seisukohtade põhjendamine, võrdlemine, näitlikustamine, analüüs, hinnangu andmine, võimalikkuse väljendamine, kokkuvõtte tegemine	Üldine kirjutamisoskus, loovkirjutamine, kirjalikud ülevaated ja arvamused, üldine keelepagas, sõnavara ulatus, sõnakasutus, grammatika korrektsus, õigekirjaoskus, keelekasutuse olukohasus	12
Kuulamine	Esimene ülesanne	Lähivastusega küsimused	Üldine arusaamine tekstist, info leidmine tekstist	Üldine kuulamisoskus, meediakanalite ja salvestiste kuulamine, teadaannete ja juhiste kuulamine	7

	Teine ülesanne	Valikvastustega küsimused (vastuse valimine kolme variandi hulgast)	Üldine arusaamine tekstist, info leidmine tekstist, kõneleja seisukoha selgitamine, arvamuse eristamine faktist, kõnelejate määratlemine, hääletooni, intonatsiooni, rõhu jms abistavate vihjete kasutamine, mõttevahetuse/väitluse mõistmine, kõnelejate omavaheliste suhete mõistmine, kaudselt esitatud info mõistmine, kuuldu põhjal järelduste tegemine, emotsioonide, suhtumiste, hoiakute eristamine	Üldine kuulamisoskus, emakeelekõnelejate vestluse mõistmine, meediakanalite ja salvestiste kuulamine, vihjete tabamine ja järeldamine	10
	Kolmas ülesanne	Avatud vastus (loengu konspekteerimine)	Loengu jälgimine, üldine arusaamine tekstist, pika monoloogi mõistmine abstraktsel ja keerukal teemal, info leidmine tekstist, olulise eristamine ebaolulisest, kokkuvõtete tegemine	Üldine kuulamisoskus, elava esituse kuulamine, meediakanalite ja salvestiste kuulamine, vihjete tabamine ja järeldamine	15
Lugemine	Esimene ülesanne	Tekstile sobiva kokkuvõtte valimine või valikvastustega küsimused (tekstilõikude ja väidete kokkuviimine)	Üldise arusaamise selgitamine, pika ja keeruka teksti üksikasjalik mõistmine, ülesande täitmiseks vajalike faktide leidmine ja valimine, teksti ülesehituse mõistmine	Üldine lugemisoskus, eesmärgipärane lugemine, vihjete tabamine ja järeldamine	12

	Teine ülesanne	Valikvastustega lüngad (vastuse valimine kolme variandi hulgast või kustutatud lausete valimine pangast)	Ülelibisev lugemine asja tuuma tabamiseks, tekstist üldine arusaamine, tekstisiseste seoste mõistmine	Üldine lugemisoskus, eesmärgipärane lugemine, vihjete tabamine ja järeldamine	10
	Kolmas ülesanne	Avatud küsimused (lühivastuse kirjutamine)	Kasutusjuhendite ja tegevusjuhiste üksikasjalik mõistmine	Üldine lugemisoskus, eesmärgipärane lugemine, vihjete tabamine ja järeldamine	12
Rääkimine	Esimene ülesanne	Pikk monoloog: ettekanne valikteemal	Kindla struktuuriga esitus (sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte), arvamuse esitamine, argumenteerimine, veenmine, selgitus, näitlikustamine, võrdlemine/eristamine, hinnangu andmine, kokkuvõtete tegemine, küsimuste mõistmine ja neile vastamine	Üldine rääkimisoskus, pikk monoloog: põhjendamine ja selgitamine, teemaaarendus, teksti selgus ja sidusus, keelekasutuse paindlikkus, küsitleja ja vastaja roll, infovahetus	10
	Teine ülesanne	Dialog: diskussioon etteantud teemal	Esitus, selgitus, argumenteerimine, veenmine, arvamuse esitamine, võrdlemine/eristamine, näitlikustamine, analüüs, hinnangu andmine, võimalikkuse väljendamine, kokkuvõtete tegemine	Üldine suuline suhtlus, vestlus, küsitleja ja vastaja roll, dialoogi arendus, infovahetus, keelekasutuse paindlikkus, vooruvahetus	10

KIRJUTAMINE

Kirjutamistest koosneb kahest ülesandest ja kestab 90 minutit. Kirjutamistesti eest on võimalik saada 22 toorpunkti (esimene ülesanne annab 10 ja teine ülesanne 12 toorpunkti). Toorpunktid kaalutakse lõpptulemuses 25 punktiks.

Esimeses ülesandes tuleb testitaval kirjutada üldistav lähteandmete (nt diagrammid, graafikud jms) toetuv kokkuvõte.

Ülesandes on antud juhis ning lähteandmed, mis on esitatud kahel joonisel või tabelites. Testitaval tuleb lähteandmete põhjal koostada üldistav kokkuvõte, milles tuleb joonistel/tabelites olevaid andmeid omavahel võrrelda ning nende põhjal järeldusi teha.

Kirjutise adressaat sõltub konkreetse ülesande juhiseist, selleks võib olla näiteks mõne asutuse esindaja või avalikkus.

Teksti nõutav pikkus umbes on 180 sõna.

Teises ülesandes tuleb testitaval kirjutada selge ülesehitusega (sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte), hästi liigendatud pikem tekst.

Ülesandes antakse situatsioonikirjeldus ning kolm punkti teemaarenduseks. Testitav peab kirjutises analüüsima omal valikul vähemalt kahte neist.

Kirjutise adressaat sõltub konkreetse ülesande juhiseist, selleks võib olla näiteks mõne asutuse esindaja või avalikkus.

Teksti nõutav pikkus on umbes 250 sõna.

KUULAMINE

Kuulamistest koosneb kolmest ülesandest ja kestab umbes 45 minutit. Kuulamistesti eest on võimalik saada 32 toorpunkti, mis kaalutakse lõpptulemuses 25 punktiks.

Esimene ülesanne on avatud vastustega ülesanne, milles on 7 üksikküsimust.

Testitav kuulab kas ühte pikka või mitut lühikest uudiselõiku. Enamasti on tegemist monoloogiga, kuid tekst võib sisaldada ka intervjuusid. Kõnelõigu kohta esitatakse 7 küsimust, millele testitaval tuleb teksti kuulates vastus kirjutada (lühivastuse pikkus on 1–3 sõna). Iga õige vastus annab ühe toorpunkti. **Teksti kuulatakse kaks korda.** Testi esimene küsimus on näidis, mis on tähistatud 0-ga.

Ülesandes kasutatakse autentseid tekste, mille kestus on **2–3 minutit**. Tekstid on uudistesaadete salvestised.

Teine ülesanne on valikvastustega ülesanne, milles on 10 üksikküsimust.

Testitav kuulab vestlust ja peab teksti kohta esitatud küsimuste vastuseks märkima kolme variandi hulgast sobiva. Iga õige vastus annab ühe toorpunkti. **Teksti kuulatakse üks kord.** Ülesande ees on paus (1 minut), et testitav saaks küsimustega tutvuda.

Ülesandes kasutatakse autentseid raadio- või telesaadete salvestisi. Teksti pikkus on umbes **7 minutit**. Tekstid võivad olla:

- intervjuud
- vestlussaadet
- avalikud debatid ja arutelud
- raadio- ja telesaated

Kolmas ülesanne on avatud vastusega ülesanne. Vastust hinnatakse hindamisjuhendi alusel ja selle eest on võimalik saada 15 toorpunkti.

Testitav kuulab pikka monoloogi (loengut) ja peab selle kuulamise ajal konspekteerima, kasutades mustandilehte. Pärast loengu lõppu on testitaval 15 minutit aega, et mustandi põhjal välja kirjutada 10 olulisemat mõtet nii, et lugeja saaks loengu sisust ülevaate. Hinnatakse kuuldu mõistmist, õigekirjavigu ei arvestata. Vastust ei loeta õigeks, kui see on kirjutatud nii vigaselt, et tähenduse mõistmine on raskendatud. **Teksti kuulatakse üks kord.**

Ülesandes kasutatakse autentseid raadio- või telesaadete salvestisi. Teksti pikkus on umbes **10 minutit**. Tekstid võivad olla:

- avalikud loengud ja ettekanded

LUGEMINE

Lugemistest koosneb kolmest ülesandest ja kestab 60 minutit. Lugemistesti eest on võimalik saada 34 toorpunkti, mis kaalutakse lõpptulemuses 25 punktiks.

Esimene ülesanne on kas

a) tekstile sobiva kokkuvõtte valimine, mille eest on võimalik saada 12 toorpunkti.

Ülesanne koosneb pikemast tekstist ning selle neljast resümeest. Testitav peab teksti ja lühikokkuvõtted tähelepanelikult läbi lugema ning seejärel otsustama, milline resümees teksti kokkuvõtteks kõige paremini sobib.

Ülesandes kasutatakse autentseid pikemaid kirjutisi (umbes 600 sõna). Tekstid võivad olla:

- ajalehe- või ajakirjaartiklid (nt arvamuse- ja probleemartiklid vms)
- populaarteaduslikud artiklid

või

b) valikvastustega ülesanne, milles on 12 üksikküsimust.

Testitav peab iga pikema teksti kohta esitatud küsimuse vastuseks märkima kolme variandi hulgast sobiva. Õige vastus annab ühe toorpunkti.

Ülesandes kasutatakse autentseid pikemaid kirjutisi. Tekstid võivad olla:

- ajalehe- või ajakirjaartiklid (nt arvamuse- ja probleemartiklid vms)
- populaarteaduslikud artiklid

Teine ülesanne on kas

a) valikvastustega ülesanne, milles on 10 üksikküsimust.

Testitav peab lugema pikemat teksti, milles on osa lauseid kustutatud. Testitav peab valima kolme variandi hulgast lünka sobiva lause. Iga õige vastus annab ühe toorpunkti.

Ülesandes kasutatakse autentseid pikemaid kirjutisi (umbes 600 sõna). Tekstid võivad olla:

- ajalehe- või ajakirjaartiklid (nt arvamuse- ja probleemartiklid vms)
- populaarteaduslikud artiklid

või

b) valikvastustega ülesanne, milles on 10 üksikküsimust.

Ülesanne koosneb pikemast tekstist, millest on osa lauseid kustutatud. Testitav peab lugema lünkadega teksti ja leidma pangast konteksti sobivad laused. Pangas on rohkem lauseid (13) kui tekstis lünki (10). Iga õige vastus annab ühe toorpunkti.

Ülesandes kasutatakse autentseid pikemaid kirjutisi (umbes 600 sõna). Tekstid võivad olla:

- ajalehe- või ajakirjaartiklid (nt arvamus- ja probleemartiklid vms)
- populaarteaduslikud artiklid

Kolmas ülesanne on avatud vastustega ülesanne, milles on 12 üksikküsimust.

Testitav peab lugema teabeteksti ja vastama teksti kohta esitatud küsimustele. Testitav peab leidma tekstist küsimuse vastuseks sobiva info ja kirjutama küsimusele lühivastuse (1–4 sõna). Iga sisuliselt õige vastus annab ühe toorpunkti. Vastust ei loeta õigeks, kui see on kirjutatud nii vigaselt, et tähenduse mõistmine on raskendatud.

Ülesandes kasutatakse pikemaid autentseid teabetekste. Tekstid võivad olla

- teenuste või toodete tutvustused
- reklaamtekstid
- teenuste kasutamist puudutav teave
- toodete kasutusjuhendid

RÄÄKIMINE

Rääkimistest kestab umbes 20 minutit ja koosneb sissejuhatavast vestlusest ning kahest ülesandest:

- pikk monoloog: töövaldkonnaga seotud ettekanne
- dialoog: arutelu

Eksamineerija viib eksami läbi, toetudes tööjuhenditele. Abimaterjalideks on teemakaardid.

Testitavaid eksamineeritakse paarikaupa, kui aga eksaminande on paaritu arv, eksamineeritakse korraga kolme.

Testitavate kõne salvestatakse ja iga testitavat hindab sõltumatult kaks hindajat, üks (eksami läbiviija) hindab kohapeal, teine salvestise järgi. Rääkimistesti eest on võimalik saada 20 toorpunkti, mis kaalutakse lõpptulemus 25 punktiks.

Rääkimistest algab **sissejuhatava vestlusega**, mis kestab 1–2 minutit. Eksamineerija suhtleb testitavatega stiilis, mida kasutatakse inimesega esmakohtumisel. Testitavad tutvustavad end ning räägivad lühidalt oma tööst.

Esimeses ülesandes (kestus u 12 minutit) peab kumbki testitav esitama pikema monoloogi (ettekande) töövaldkonnaga seotud teemal. Iga testitav saab **teemakaardi**, millel on kaks ettekande teemat, mille hulgast tuleb välja valida üks (vt [teemakaardi näidiseid ja eksami läbiviija tööjuhendit](#)). Testitavatele antakse ülesande ettevalmistamiseks **kolm minutit**. Sel ajal saavad nad teha kirjalikke märkmeid.

Sõnavõtu ajal kuulab teine testitav vestluskaaslase kõnet ja esitab talle pärast 1–2 asjakohast küsimust.

Kui teema testitavale ei sobi, on tal õigus üks kord teemakaarti vahetada. Selleks tuleb tal kohe pärast kaardiga tutvumist see eksamineerijale tagastada ja paluda uus kaart. Kaardi vahetamine ei mõjuta eksami tulemust.

Teine ülesanne (kestus u 7 minutit) on diskussioon. Eksamineerija annab mõlemale testitavale ühesugused **kaardid**, millel on arutlusteema (vt [teemakaardi näidiseid ja eksami läbiviija tööjuhendit](#)) ja palub testitavatel antud teemal omavahel arutleda. Testitavad peavad esitama oma seisukohti ja neid põhjendama. Eksamineerija jälgib, et arutlus oleks teemakohane.